

носин, формування поведінкових моделей, що відповідають нормам права, розвиток умінь використовувати набуті правові знання в життєвих ситуаціях. Становлення правосвідомості учнів передбачає поєднання знань із їхньою внутрішньою позицією. Звідси випливає, що в навчанні правознавства особливу увагу слід приділяти не лише засвоєнню учнями правових знань, розумінню загальнообов'язковості правових норм, а й формуванню їхнього особистісно-ціннісного ставлення до правових явищ, інститутів і процесів.

Шкільне правознавство розглядається як сукупність предметів і курсів інваріантної та варіативної частини навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів, предметом вивчення яких є право як особливий соціальний інститут і феномен культури, система загальнообов'язкових правил поведінки та регулятор суспільних відносин; принципи і галузі права, особливості регулювання різних форм суспільних відносин, правового становища особи в цих відносинах; держава як універсальна політична організація суспільства, форми її діяльності правового змісту. Воно втілене в таких предметах: 1) «Правознавство. Практичний курс», що є практикоорієнтованим предметом правового змісту, який вивчається учнями 9-го класу в обсязі 35 год.; 2) «Правознавство» (рівень стандарту) в обсязі 35 год., що надає учням 10-го класу знання основ юридичної науки; 3) профільний предмет «Правознавство», який передбачає поглиблене вивчення правової інформації учнями 10-11 класів та розрахований на 210 год. (по 105 год. у 10-му та 11-му класах (3 години на тиждень), що за обсягом відповідає вимогам до профільного предмета.

ПРОБЛЕМИ ВІДБОРУ ТА СТРУКТУРУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДНИЦЬКОГО НАВЧАННЯ

І. В. Мороз

У ході дослідження теми «Компетентісно орієнтована методика організації дослідницької діяльності в процесі навчання всесвітньої історії в основній школі» було теоретично визначено проблеми відбору та структурування змісту навчання всесвітньої історії в основній школі в контексті дослідницького навчання. На основі проведеного аналізу літератури та педагогічного досвіду

ми вважаємо, що традиційне навчання не в змозі повною мірою забезпечувати умови для розвитку творчих здібностей школярів, оскільки в його процесі увага та енергія учнів концентрується в основному на змісті засвоюваного матеріалу. Як показує практика, ефективне навчання можливе лише за умови, якщо учень у процесі навчальної діяльності і життєвої практики використовує знання, здобуті ним самостійно.

Нами виокремлено такі чинники, що сприяють організації дослідницької діяльності учнів і мають бути враховані при відборі та структуруванні змісту навчання всесвітньої історії в основній школі: 1) особистісно зорієнтований, компетентнісний підхід до організації процесу навчання, відображення в ньому основних етапів навчального дослідження; 2) відповідність навчального навантаження та методики реалізації дослідницької діяльності віковим можливостям учнів; 3) проблемна подача навчального матеріалу; 4) максимальне насичення процесу навчання з всесвітньої історії творчими навчальними ситуаціями та формування в учнів внутрішніх стимулів до навчання, самоосвіти; 5) орієнтація навчального процесу на отримання певного освітнього результату учнями (повідомлення, доповідь, презентація, реферат, дослідницька робота тощо); 6) організація навчального процесу за принципом поступового ускладнення пізнавальної навчальної діяльності учнів з метою більшої самореалізації учнів у дослідженні історичних фактів; 7) поетапне, цілеспрямоване формування всіх компонентів дослідницької культури школярів з обов'язковим врахуванням їх вікових особливостей.

Вважаємо, що при відборі та структуруванні навчального матеріалу з всесвітньої історії слід орієнтуватися на пізнавальну самостійність та навчальну творчість учнів, навчання методами наукового мислення, варіювання завдань у відповідності зі здібностями, інтересами та особливостями учнів. Дослідницька діяльність учнів на уроках всесвітньої історії має ґрунтуватися на опрацюванні в процесі навчання різноманітних джерел інформації (історичних джерел, наукової, публіцистичної, художньої літератури, карт, ілюстрацій, фотоджерел, музейних експонатів тощо), що дає учням змогу самостійно, а на початковому етапі з допомогою вчителя, розкрити сутність історичних подій, явищ,

процесів, охарактеризувати діяльність історичних осіб, характеризувати та порівнювати суспільний устрій, релігійні погляди і культурні здобутки народів минулого, оцінювати внесок цивілізації у світову культуру тощо.

РОЛЬ І МІСЦЕ ДИСКУСІЇ В ГРОМАДЯНСЬКІЙ ОСВІТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

О. А. Худобець, здобувач

Актуальним завданням сьогодення є формування громадянської позиції учнів, а саме – виховання громадян, які поважають право й закон, проявляють ініціативу й відповідальність, уміють користуватись правами та особистими свободами. Формування школою таких рис особистості є однією з основних умов становлення правової держави і громадянського суспільства в Україні.

Ефективність і успішність діяльності загальноосвітніх навчальних закладів із підготовки молоді до життя в демократичному громадянському суспільстві, формування здатності відповідати на сучасні виклики, соціалізація молодого покоління залежать як від створення атмосфери, що сприяє вихованню внутрішньої свободи учня, розкриттю його особистісного потенціалу, так і від використання активних форм і методів навчання, новітніх педагогічних технологій. У сучасному інформаційному суспільстві молодь має володіти стратегіями обговорення суперечливих питань суспільної політики для ухвалення виважених рішень з актуальних для громадян і держави проблем.

Дискусія є одним із ефективних методів формування в учнів уміння вести конструктивний діалог, приймати аргументовані рішення та закладає адекватні поведінкові моделі. Метою дискусії є сприяння розвитку критичного мислення, надання можливості учневі визначити свою позицію, формування вміння відстоювати власну думку, поглиблення знань з обговорюваної проблеми тощо. Як інтерактивний метод вона має значні можливості для розвитку компетентностей учнів і виступає важливим засобом активізації пізнавальної діяльності учнів у навчанні.

Освітня і виховна цінність дискусій проявляється в тому, що під час їх проведення учні вчаться глибше усвідомлювати супереч-